

Alpullu şeker fabrikasında tatlı bir gün geçirdik..

Çekmece gölünde Boğaziçi sahilleri . Ruzgâr çoktan geri getirmişti . Molla suyu, imam suyu . Şeker gibi adam . Kuru bir Amerikan Sofrası . Fakat kadın göbeğine diyecek yok..

Geçen Cuma için şeker fabrika sının Alpulluya tertip ettiği gezin tiye ben de davetli idim. Madem ki için içinde şeker var her halde bu seyahat tatlı geçecekti.

Sabah, erkenden Sirkeci istas yonunda buluştuk. Trenimiz, bizi bekliyordu. Dikkat buyruluyor mu?. Trenimiz diyorum.

Bu üç vagonlu katarı tek yabancı yolcu bile girmeyeceğine göre "trenimiz,, demekte haklıyım da. . Neyse, vagonlara yerleştik. Herkes, kolayca, kafadengi ahbabını buldu. Yenikapıyı, Samatya'yı, Yedikuleyi, Bakırköy ve Yeşil köyü geçip Çekmece hudutlarına girdikten sonra trende grup grup toplantılar başladı. Çekmece gölü dalga dalga kabartılarla Boğaziçinin küçük kıt'ada yapılmış bir modelini andırıyordu. Arkadaşlar dan biri Çekmece gölünde Boğaz sahillerinin yerlerini bile tayin etmeğe kalktı:

— İşte Hisarlar. . Görüyorsunuz ya, şurası da, İstinye koyu. . Allah'a şükür söyleyin, şu kıvrıntı, Kanlıca körfezinin ta kendisi değil mi?.

Kendi boğazının derdine düşen bir Üzümkızı aşıkına soruyorlar:

— Nasıl, hâlâ Kandilliye görmedin mi?.

Gülüyor:

— Ne gezer, daha Çengelköye bile demir atamadık. . Poyrazdan göz açamıyoruz ki. .

Öteki vagona geçmek isteyenler birer birer dönüyorlar:

— Demirlere yapışmasak gidiyorduk. . Ne sert hava bu. .

Bu arada şeker şirketi erkânın dan Haydar Beyin şapkasını ruzgâr alıp götürdü.:

— Geçmiş olsun Beyefendi!?

Gülerek:

— Ne yapalım, diyor, arkasından koşacak değiliz ya. .

"Akşam,, cı Hüseyin Avni içini çekti:

— Benimkini alsaydı, ruzgâr, şimdiye kadar çoktan geri getirmişti.

— Neden?.

Havı dökülmüş şapkasını gösterdi:

— Kime satacağı a birader?..

Artık muhabbeti tatlı tarafından koyulaştırmağa başlamıştı. İçi havyarlı sandviçlerle yıldızlı cigaralar da gelince artık dokunmayın keyfimize. .

Etrafındakilere bakıyorum: Gelsin şişe şişe Kocataş suyu. Sabah sabah, mutlaka kuzu dolması yemiş olacaklar. .

Arkadaşlardan biri suyu içerken:

— Oooh. . dedi, vallahi yaman şu "Molla,, suyu. .

Akşamcı bir dost, ağzını şapır dattı:

— Molla suyuna diyecek yok ama, akşama imam suyu vermezlerse halimiz haraptır. .

Bir aralık Alpullu şeker şirketi murahhas azası Hayri Bey, gazetecilerin yanına geldi. Bize şeker fabrikasının Trakya için nasıl bir nimet olduğunu, köylünün pancar ziraati sayesinde nasıl umulmaz bir refaha kavuştuğunu anlatıyor.

Hayri Bey, meselâ Trakya için diyor ki:

— Yarım asırdan beri üzerinde hicret selleri geçen bu vatan parçası, Alpulluda şeker fabrikası kurulduğu güne kadar, birtakım acı tecrübelerin sevkile bir türlü toprağına dört elle sarılama mıştı.

Ne vakit ki Alpullu fabrikasının bacası tütmeğe başladı. Köylünün adeta haleti ruhiyesi değişti. Artık o müphem endişe hiç birinde yok. Toprağı öz evlâtları gibi seviyorlar. Düşünün ki, bugün Alpulludan Meriç yatağına kadar olan havalideki çiftçiler, kendi tarlalarında temin ettikleri pancar satışından başka çapaladıklarını toprak için de ayrı para alıyorlar.

Trakya köylüsü, kazancın tadını tadınca geceyi gündüze katarak çalışmaktan yorulmuyor. Bugünkü netice, yüzağartan bir neticedir. .

Hayri Bey, bize bunları anlatırken bir arkadaş kulağıma eğildi:

— Ne candan adam, değil mi şu Hayri Bey?..

Devam etti:

— Sonra ne kuvvetli ifade tarzı var. .

Dedim ki:

— Sözü ne uzatıyorsun azizim

şeker gibi adam de, çık işin içinden. .

Karınlarımız zil çaldığı bir sırada, Alpulluya varan trenin düdüğü sesini duyduk. İstasyonda bizi çok samimi karşıladılar.

Bu sırada "fabrikayı gezsek nasıl olur?,, gibilerden bazı fısıltılar oldu ise de Hayri Bey, bu işte de büyük dirayetini gösterdi; fısıltıları bir anda bastıran sesile:

— Evvelâ sofra başına!. dedi. .

Bir arkadaş listeyi eline aldı, evirip çevirdikter sonra aradığını bulamamış gibi masanın kenarına bıraktı. Bir aralık listenin başındaki küçük dünya yuvarlağını parmağı ile işaret ederek:

— Şunu gördünüz ya, dedi, sanki döndü döndü de başıma yıkıldı!

— Hayrola. . Ne var?.

— Daha ne olsun. . Kuru kup kuru bir sofraya. .

— Birazdan fabrikayı gezerken ıslanırısın. .

— Anlamadım. .

— 32 hararet derecesinde nasıl olsa terliyecek değil miyiz?.

Sofra, Amerikan tarzı kuru ama, yemeklerine diyecek yok. Hele kadıngöbeğinin yeme de yanında yat. .

Yemeği saat üçe doğru bitirdik Artık fabrikayı dolaşyoruz. Pancar küspeleri hakkında fabrika müdürü izahat veriyor:

— Bu küspeler, hayvanlar için en mükemmel bir gıda yerine geçer.

Birisi sordu:

— Hayvanlar, yalnız küspe mi yiyorlar?.

— Hayır. . Küspe, yem arasında ve çerez makamında veriliyor.

Hallil Lütfü Bey işi kısa kestti:

— Şuna hayvan kompostosu desenize. .

Su tazyikle fabrikaya pancar sevkeden büyük Elfa makinesini hayran hayran seyrederken diyorlar ki:

— Suyun atmosfer derecesi müthiştir. . . Önünde duran bir insanı, kurşunla vurulmuş gibi yere serebilir.

Pancarların bu su elinden çektiklerini bir görseniz hallerine acırsınız. Nereye kaçsalar süyu karşılarında buluyorlar.

Bu sırada bir arkadaş pancarlara baktı baktı da:

— Olur şey değil, dedi, bunlar nasıl pancar kuzum?.

— Basbayağı pancar. .

— Pancar kırmızı değil midir? Gülüştü:

— Şunun dediğim pancardan turşu olur. Burası turşu fabrikası değil, şeker fabrikası. .

Fabrikanın pancarları ayıklı-

yan büyük çarkı önünden geçerken birisi bağırdı:

— Dikkat! Canlı bir pancar gibi fabrikaya giriyoruz. .

Bir başkası cevap verdi:

— Evet ama, şeker olup insan kursağına girmeğe çalışalım. Malum ya, sonunda küspe olmak ta var. .

En son kimya nazariyelerimin tatbik sahasına girdiği bu büyük fabrikada pancardan şekere kadar öyle ince ameliyeler var ki bunları size birer birer yazmağa kalkışmak benim becerebileceğim işlerden değil. . Sadece şunu söyleyeyim ki, memleketimize en son ra giren şeker sanayiinde şimdiden bir çok memleketteri geride bırakmış bulunuyoruz.

Bugün, dünyanın hiç bir yerinde, bu kadar kesif bir pancar ziraati yapılmıyor. Alpullu fabrikası, istihsal kudreti ve teknik mesai itibarile ancak sayılı sanayi merkezlerindeki fabrikalarla ölçülebilecek bir dereceyi bulmuş tur.

Büyük bir gürültü ile işliyen kazanların başında yarıçaplıklar çalınan bir amele ile konuştum:

— Günde ne kazanıyorsun?.

— İki buçuk lira. .

Bunu söylerken göğsü sevincinden bir körük gibi açılıp kapandı:

— Bu para sekiz sene evvel bizim aylık kazancımızdı. Allah be reket versin, çoluğumuz çocuğumuzla senenin altı ayı çalışıyor, altı ayında da kazandığımızı rahatça yiyoruz. .

Alpulluda bir fabrika amelesinin bütün bir günlük masrafı ya rım lirayı geçmediği için artırdığı para da ona altı ay yetiyor.

Şerbet halinde şekeri, şurup kıvamında şekeri, bal gibi koyulaşmış şekeri gördükten sonra, ni hayet bir kazan başında, hakiki beyaz şekeri gözlerimizle gördük. Arkadaşlar, teberrükten ağızlarına birer parça şeker attılar. İçimizden derin bir oh çekerek:

— Şükür yetiştirene! dedik. .

Faaliyet halindeki ispirto fabrikasını da gezip dolaştıktan sonra da güzel, istifadeli eğlenceli bir gün geçirmiş olmanın verdiği hazla vagonlarımıza girdik.

Arkadaşlardan biri gülererek :

— Şekeri şimdiye kadar, yalnız yemesini biliyorduk. dedi, artık nasıl yapıldığını da biliyoruz. .

Ben sözünü tamamladım:

— Nasıl yapıldığını bilmek, ye mesi kadar tatlı oluyor. .

Yollarda, tatlı şeker bahsini ederek, arasına hafifçe şekerleme kestirerek geceyarısına doğru Sirkeciye döndük.

M. SALAHADDİN

Gemiler tesçil Edilecek

150 büyük, 5000 küçük gemi var

Millet Meclisi tarafından evvelce kabul edilen bir kanun mucibince, Türkiyede çalışan büyük ve küçük bütün gemilerin sicilleştirilmeğe lazımdır. Bu kanun nuntatbikına ait talimatname bu son günlerde yapıldığından tesçil muamelesine teşrinisaninin birinden itibaren başlanacaktır.

Tahmin edildiğine göre Türkiyede 150 büyük, 5000 kadar da on sekiz tondan aşağı gemi vardır.

Bunlardan büyük gemiler, Türk bayrağını taşımak için behemehal tesçil ettirilecektir. Küçükler arzu ettikleri takdirde tesçil olunacaklardır. Elyevm gemilerde bulunan deniz senetleri geri alınacak, bunların yerine tesçil tasdiknamesi verilecektir. Bu tesçil vapurların alınm satım ve terhin işlerinde esas olacaktır. Bütün gemilerin birden tesçil biraz güç olduğundan tesçile şimdilik İstanbuldan başlanacak, diğer limanlar da bilâhara yapılacaktır. Tesçilin bir sene zarfında ikmal edileceği söylenmektedir.

"Mete,"

Halkevi temsil şubesi tarafından bu akşam Alayköşündeki güzel san'atlar şubesinde Mete piyesi temsil edilecektir.

RADYO

Bugünkü Program

İSTANBUL — (1200 metre) 18 orkestra, 19.30 Tanburi Refik B. ile arkadaşları ve İnci Hanım tarafından alaturka konser, 21 orkestra.

BÜKREŞ — (394 metre) 20,40 gramofon 21 radyo orkestrası, 21,40 konferan, 22,15 dans havalaları.

BELGRAT — (430 metre) 20 20 komedi, 21 operadan nakil.

ROMA — (441 metre) 21,45 Dul kadın ismindeki operet.

PRAG — (488 metre) 20.05 konferans, 20.20 askeri bando.

VIYANA — (517 metre) 21. 35 bar havalaları 21.15 orkestra.

PEŞTE — (550 metre) 20,45 konser, 23 haber, solo çigan.

VARŞOVA — (1411 metre) 21 hafif eserler, 23,05 Şopen konseri.

BERLİN — (1635 metre) 20 konferans, 21 Munihten naklen konser.

Şişli gençler birliği

Şişli cümhuriyet halk fırkasının himayesi altında Şişli gençler birliği isminde bir birlik teşkil edilmiştir. Birlikte o muhitin bütün gençliği bulunuyor.

Birlik riyasetine Şemseddin Hamit Bey, idare heyetine İbrahim Osman, Zeki, İbrahim Mustafa, Fa, Recep Ali, Aziz ve Fethi Beyler seçilmişlerdir.

Bugün saat 19 da bir danslı cav tertip edilmiştir.